

Злотник-Шагіна О. О.

ЛЕОНІД РУДНИЦЬКИЙ – ДОСЛІДНИК ТВОРЧОСТІ І. ФРАНКА

Анотація. У статті розглядається система поглядів відомого дослідника німецької та слов'янської літератур Л. Рудницького. Аналізуються монографічні дослідження літературознавця про творчість І. Франка. Акцентується увага Л. Рудницьким на Франка як перекладача і популяризатора творів німецької та західноєвропейської літератури, зокрема Лессінга, Шіллера, Гете та ін.

Ключові слова: сучасна компаративістика, історія світового літературознавства, франкознавчі студії, Л. Рудницький.

Інформація про автора: Злотник-Шагіна Ольга Олександрівна, кандидат філологічних наук, асистент кафедри української та російської мов як іноземних Інституту філології, Київський національний університет імені Тараса Шевченка.

Електронна адреса: ozlotnik@bigmir.net

Zlotnik-Shagina O.

LEONID RUDNITSKY IS A RESEARCHER OF I. FRANKO'S WORKS

Abstract. The article deals with the system of views of the famous researcher of German and Slavs literature L. Rudnitsky. The author conducts studies with a focus on neo-views of authoritative international scholars in the context of comparative literature, with an examination of monographic studies of Rudnitsky on Ivan Franko's work – the famous Ukrainian critic, ethnographer, literary critic, man of letters. L. Rudnitsky's focus is on Franko as on the translator and popularizer of the works of German and Western literature, in particular, Lessing, Schiller, Goethe, etc. The author pays special attention to the contact-genetic and comparative-typological relations with the German language and literature. The contextual links of language and literature with the art of that time, which is considered in the context of the world cultural space are also described. In Rudnitsky's monographs Ivan Franko and the German-speaking world: the importance of the environment for the poet's creativity and the German language and literature in the works of Ivan Franko, the concept of the research space of the French translator at that time is observed. In confirmation of the importance of Rudnitsky's work, the author uses the views of diaspora literary critics, such as I. Denisyuk, I. Kachurovsky, etc., who noted the work as a significant contribution and breakthrough in the study of the work of the outstanding Ukrainian artist I. Franko in the context of his translation activities. Through citational intertextuality, the author proves the contribution of Rudnitsky in the analysis of the works of Franco in a new generally-European perspective.

The author emphasizes the deep meaningfulness of L. Rudnitsky's translations conducted by I. Franko from the oldest German written notes, emphasizes the skill of the Camener in the transfer of the features of the old German language. We also see a comparative aspect in literary studies, which is dominant in our approach to the study of Franco's translation activity. Valuable in research observations of L. Rudnitsky about Franco as a translator and popularizer of the works of German literature is his desire to expand the "German-speaking world", which is confirmed by our in-depth analysis of the works of Rudnitsky and authoritative reviews on them. It is proved that for many years there was created an original concept of the study of German literature through the works of L. Rudnitsky – American talented literary critic of Ukrainian origin.

Key words: modern comparative literature, history of world literature, Franko's studios, L. Rudnitsky.

Information about author: Zlotnik-Shagina Olha, PhD in philology, Associate of the Department of Ukrainian and Russian Languages as Foreign Languages at the Institute of philology, Taras Shevchenko National University of Kyiv.

E-mail: ozlotnik@bigmir.net

Złotnyk-Szagina O.

LEONID RUDNICKI JAKO BADACZ TWÓRCZOŚCI IWANA FRANKI

STRESZCZENIE. W artykule rozpatrzono system poglądów słynnego badacza literatury niemieckiej i słowiańskiej L. Rudnickiego. Dokonano przeglądu monografii literaturoznawcy o twórczości I. Franki. Zaakcentowano uwagę Rudnickiego o France jako tłumacza i popularyzatora utworów literatury niemieckiej i zachodnioeuropejskiej, zwłaszcza Lessinga, Schillera, Goethego i innych.

Słowa kluczowe: *współczesna komparatystryka, historia literaturoznawstwa na świecie, studia frankoznawcze, L. Rudnicki.*

Nota o autorze: *Złotnyk-Szagina Olga, doktor filologii, Instytut filologii, asystent katedry języka ukraińskiego i rosyjskiego jako obcych, Instytut filologii, Kijowski Uniwersytet narodowy imienia Tarasa Szewczenki.*

E-mail: *ozlotnik@bigmir.net*

У статті розглядається система поглядів відомого дослідника німецької та слов'янської літератури Л. Рудницького. Автором в контексті сучасного літературознавства з увагою на неопогляди авторитетних світових науковців аналізуються монографічні дослідження Рудницького про творчість І. Франка – відомого українського критика, етнографа, літературознавця, митця слова. Акцентується увага Л. Рудницьким на Франка як перекладача і популяризатора творів німецької та західноєвропейської літератури, зокрема Лессінга, Шіллера, Гете та ін. Особливий акцент автором зроблено на контактено-генетичних та порівняльно-типологічних зв'язках з німецькою мовою та літературою. Наголошено на контекстуальних зв'язках мови і літератури з тогочасним мистецтвом, що розглядається в контексті світового загальнокультурного простору. В монографіях Рудницького «Іван Франко і німецькомовний світ: значення середовища для творчості поета» та «Німецька мова і література у творчості Івана Франка» проглядається концепція тогочасного дослідницького простору Франка-перекладача. На підтвердження вагомості праці Рудницького автором використані погляди діаспорних літературознавців І. Денисюка, І. Качуровського та ін., які відзначили працю, як вагомий внесок і прорив у дослідженні творчості видатного українського митця І. Франка в контексті його перекладознавчої діяльності. Автором через цитатну інтертекстуальність доведений внесок Рудницького в аналіз творчості Франка в новому ракурсі – загальноєвропейському.

Автор наголошує на глибокій осмисленості Л. Рудницьким перекладів, здійснених І. Франком із найдавніших німецьких писаних пам'яток, акцентує на майстерності Каменяра в передачі особливостей старонімецької мови. Вбачаємо тут і порівняльно-зіставний аспект в літературознавстві, що є домінантним у нашому підході до дослідження перекладознавчої діяльності Франка. Цінними у дослідницьких спостереженнях Л. Рудницького про Франка як перекладача і популяризатора творів німецької літератури є його прагнення розширити «німецькомовний світ», що підтверджено

нами глибоким аналізом праць Рудницького та авторитетних відгуків на них. Доведено, що впродовж багатьох років була витворена власна оригінальна концепція вивчення німецької літератури завдяки працям Л. Рудницького – талановитого літературознавця США українського походження.

Ключові слова: сучасна компаративістика, історія світового літературознавства, франкознавчі студії, Л. Рудницький.

Серед нинішніх учених української еміграції одне із чільних місць посідає Леонід Рудницький – відомий дослідник німецької та слов'янських літератур, історії української церкви, національного письменства і мистецтва. Він – автор понад 200 наукових праць, редактор і співредактор багатьох україно-, німецько- та англійських збірників, періодичних видань, енциклопедій. Проте серед створеного ним літературознавчого багатства виокремлюється його монографія «Іван Франко і німецька література», що має два видання: у Німеччині (Мюнхен, 1974) та Україні (Львів, 2002), а також книжка його вибраних досліджень «Світовий код українського письменства» (Івано-Франківськ, 2010). Власне, на сторінках цих праць найбільше зібрано наукових студій Леоніда Рудницького про Івана Франка – не лише компаративістського чи транскультурного, а й історико-літературного характеру.

Насамперед впадає у вічі те, як дослідник крок за кроком вибудовує систему поглядів на творчість Івана Франка в його контактено-генетичних та порівняльно-типологічних зв'язках з німецькою мовою та літературою, починаючи від учнівства у Дрогобицькій гімназії, написання статей про німецькомовних письменників і завершуючи Франковими перекладами творів німецьких та австрійських художників слова. Причому діаспорний вчений кожен вияв таких зв'язків аргументує доволі різноманітними як біографічними, так і творчими (досі не знаними) фактами чи позатекстуальними явищами і процесами, органічно переплітаючи їх із критичними судженнями самого Івана Франка про німецькомовних літе-

раторів. Зрештою, навіть у самих назвах розділів, що свідомо закладені Леонідом Рудницьким у монографії як перші («Іван Франко і німецькомовний світ: значення середовища для творчості поета» та «Німецька мова і література у творчості Івана Франка»), проступає його дослідницька концепція, котра, за словами Івана Денисюка, підтверджена «великим фактажем і чіткістю ліній архітектоники та прецизійністю викладу» [1, с. 7]. У тій же монографії це підтверджують наступні чотири розділи, що розгортаються за хронологічним принципом (від «Літератури старої доби» до «Літератури XIX століття»), а також франкознавчі студії дослідника, вміщені у його книзі «Світовий код українського письменства» (йдеться про такі з них, як «Іван Франко і Гайнріх фон Кляйст: до початків української кляйстіани», «Гете, Франко і Рим» та «Франкові «Панські жарти» в світлі німецьких літературних теорій»), котрі посутньо розширюють дослідницькі горизонти Леоніда Рудницького.

І про перше, і про друге видання монографії еміграційного літературознавця свого часу писала діаспорна і материкова критика. Так, Ігор Качуровський, вітаючи появу дослідження, зазначає, що воно є найвищим досягненням сучасного франкознавства та відповідає всім вимогам новітньої методології в галузі літературознавчих досліджень [2, с. 3]. Анна-Галя Горбач у своїй рецензії на монографію пише, що Леонід Рудницький цією працею досяг того, чого прагнув – ознайомив читача з діяльністю Франка як перекладача з німецької літератури, при тім «йому йшлося ще й про те, щоб познайомити з критеріями, за якими Франко робив свій вибір, та методом перекладацької праці» [3, с. 109]. Анна Власенко-Бойцун зауважує, що така солідна наукова студія про одного із чільних представників українського письменства неодмінно мала б бути перекладена німецькою та англійською мовами, «щоб із неї могли користати літературознавці різних народів» [4]. Альберт Кіпа уже в наш час справедливо констатує: «Поява книжки, безперечно, відрадна подія не тільки в українському науковому світі, але й у світовому літературознавстві різних народів. Праця Л. Рудницького – це порівняльна літературознавча студія, яка висвітлює німецьку літературу в перекладі, осмисленні та інтерпретації Івана Франка» [5, с. 204]. Ще глибше в оцінці монографії діаспорного вченого пішов Іван Денисюк: «Атрибутом дослідницького стилю Леоніда Рудницького

є наукова достовірність, виваженість суджень, а також його якийсь олімпійський спокій, який не порушує витриманого об'єктивного тону навіть у доречних дискусіях» [1, с. 7]. Цінні міркування висловив Дмитро Павличко: «Розділ «Переклади творів Гете», на мій погляд, варто видати окремою книжкою, зробити його підручником для університетських студій, щоб кожен, хто розпочинає вивчення творів Івана Франка, дізнався, як народжувався і зростав його геній» [6, с. 65].

Загалом таких чи подібних відгуків лише на одну монографію Леоніда Рудницького, хай і видану двічі, є немало що засвідчує вагомість й актуальність його праці, врешті, й перспективність таких порівняльних студій сучасним українським літературознавством. Тож, як уже мовилося, перші два розділи її глибоко й зусібч на багатому літературно-критичному й історико-біографічному матеріалі розкривають загальну роль німецької мови і літератури у творчості Івана Франка. Важливо, що автор дослідження з'ясує психологічний вплив німецького письменства на духовно-естетичні пошуки українського художника слова, на творення ним образної системи, на функціонування в його творах германського лексичного багатства з метою увиразнення героїв, їх характерів у тодішніх суспільних обставинах (діалектику соціального і психологічного буття, історичний колорит епохи та ін.). Всі наступні розділи, як уже акцентувалося, подані Леонідом Рудницьким у хронологічному порядку: він розглядає повсякчасну працю Івана Франка на ниві германістики від ранньої доби існування німецького письменства до початків XX століття.

Так, осмислюючи переклади, здійснені Іваном Франком із найдавніших німецьких писаних пам'яток, український літературознавець акцентує на майстерності Каменяра в передачі особливостей старонімецької мови. Відтак зрозуміло, чому в цьому розділі значне місце відведено етимологічному аналізу словника творів і структури лексико-семантичних висловів, запропонованих Іваном Франком, а також запроваджені ним у транслатологічній передачі авторські (українські) алітераційні властивості і дериватологічні повороти. В наступному розділі йдеться про німецьку літературу середньої доби, її рецепцію Іваном Франком в світлі вільного переспіву. Леонід Рудницький доводить правомірність таких підходів українського перекладача в передачі українською славетної «Пісні про Нібе-

лунгів», поетичних творів Ульріха Бопера, Гартмана фон Ауе, казок братів Грім. При цьому дослідник звертає увагу на позитивну і негативну «українізацію» цих та інших творів, прискіпливо аналізуючи сприйняття їх Іваном Франком. У такий спосіб він розширює уявлення про рецепцію Каменярем німецької літератури доби XVIII століття, що постає у монографії як окремий розділ. Тут Леонід Рудницький заглиблюється не лише в літературознавчий, а й стилістичний аналіз Франкових перекладів творів Лессінга, Шіллера, надто ж «Фауста» Гете, доводячи майстерність перекладів Івана Франка, виокремлюючи в них його щораз зростаючі вимоги до інонаціонального буття (в даному разі українського) таких німецькомовних шедеврів, як «Фауст». Цінним у цьому розділі проступає й порівняльна характеристика Франкових перекладів з перекладами, здійсненими в різний час С. Гулаком-Артемоським, Д. Загалом, М. Лукашем. При цьому Леонід Рудницький в такому зіставленні простежує процес розвитку як української літературної форми (приміром, драми Г.-Е. Лессінга «Натан Мудрий», поезій Гете), так і літературної мови (скажімо, «Фауста» Гете). Загалом мовознавчим аспектам перекладу Іваном Франком новели Гайнриха фон Кляйста «Маркіза О.» у цьому розділі приділено багато уваги. Діаспорний дослідник показує, як використання в цьому перекладі нових синтаксичних конструкцій Іваном Франком сприяло драматизації сюжету, психологізації епічної розповіді та внутрішнього світу героїв «Маркізи О.» в українському варіанті. І нарешті, останній розділ монографії розкриває погляди і рецепцію Івана Франка на німецьку літературу XIX століття. Леонід Рудницький з самого початку акцентує на тому, чому український письменник, аналізуючи доробок молодих німецьких революційних поетів (наприклад, Ленау, Грюн, Фрайліграт), критикує «марципанові красивості» одних і нехтування натуралістами поетичною формою інших. Водночас тут чимало місця приділено перекладам Іваном Франком поезій Гайнріха Гайне. Леонід Рудницький тонко підмічає Франкову високу майстерність у передачі українською самотності й оригінальності лірики німецького поета. На прикладі творів (передовсім прозових) показує, як Іван Франко точно вловлював у їх перекладах появу таких нових стильових ознак, як символізм та імпресіонізм, що вже незабаром, наприкінці XIX – початку XX

століття, стають базовими відгалуженнями модернізму як системи новаторського художнього мислення не лише в німецькій, а у всій західноєвропейській літературі.

Цінними у дослідницьких спостереженнях Леоніда Рудницького про Франка як перекладача і популяризатора творів німецької літератури є його прагнення посутньо розширити «німецькомовний світ» за рахунок введення до нього і письменників Австрії та Швейцарії, що творили німецькою. Так у вже згадуваній монографії він аналізує Франкові переклади таких швейцарських художників слова, як Келлера і Майера, а в книзі «Світовий код українського письменства» – австрійський культурний простір та його вплив на творчість самого Івана Франка. До речі, у цьому виданні першим є розділ «Франкознавство», де вміщені цікаві студії Леоніда Рудницького про рецепцію Іваном Франком творів Гайнріха фон Кляйста, про образ Галичини у німецькомовних творах Івана Франка, про Франкові «Панські жарти» в світлі німецьких літературних теорій». Сучасний дослідник творчості Леоніда Рудницького івано-франківський компаративіст Степан Хороб про ці та інші франкознавчі статті еміграційного вченого пише: «За всієї своєї проблемно-тематичної своєрідності та відмінності ці дослідження відзначаються глибоким синтезом різноманітного історико-літературного, документального, архівного матеріалу, ґрунтовним і зусібичним вивченням поставлених питань, виваженістю й об'єктивністю суджень та висновків, науковою достовірністю і переконливістю у дискусійно-полемічних викладах літературознавчого тексту» [7, с. 317].

У цьому ряді франкознавчих праць Леоніда Рудницького осібно стоять його дві праці: «Гете, Франко і Рим» та «Дмитро Чижевський і Томас Манн: до історії однієї незакінченої кореспонденції». Приводом до їх написання стали різні причини. Якщо для першої була потреба (після перекладу Леонідом Рудницьким німецькомовної статті Івана Франка «Римські враження», написаної 1904 року для віденської газети) глибше прокоментувати враження од «вічного міста» Франка та Гете і те, як позначилося це на творчості українського та німецького авторів, то для другої спонукою стали віднайдені архівні джерела, зокрема епістолярна спадщина видатного українського філософа та літературознавця і німецького письменника-романіста.

Ці студії Леоніда Рудницького, з одного боку, викликають чимало думок про характер зустрічей Гете, Франка з невмирущим містом Римом, а з іншого – про листування Дмитра Чижевського з Томасом Манном, оприявлення в них звичайних і надзвичайних обставин і прикмет. Це дало Леонідові Рудницькому прийти до цілком логічних і обґрунтованих висновків. «...У контрасті до Гете, Франко хоч був європейцем, як і Гете, все ж походив із дещо іншої культурної традиції. Гете й ціла Німеччина його часів були цілковито заповнені й зачаровані античною грецькою давниною, невід'ємною частиною якої був і Рим. (...) Тим часом Франко був бранцем своєї доби і своєї України, якій намагався служити і яку прагнув всіляко популяризувати у світ» [8, с. 95]. Щодо незакінченого листування між Дмитром Чижевським і Томасом Манном, то між «великим німецьким письменником і великим українським науковцем є певний зв'язок»: і один, і другий через об'єктивні обставини змушені були емігрувати – Чижевський до Німеччини, Манн до США, що викликало справедливую суспільну полеміку тих часів. У листуванні між ними спостерігається певна дискусія, в результаті якої «проаналізовано духовне і культурне життя в часі Третього Райху, і саме тоді виникло багатозначне поняття т.зв. «внутрішньої еміграції», що має також певне відношення до української інтелігенції у часах Радянського Союзу» [9, с. 189].

Доречно зауважити, що в згаданій книзі літературознавчих праць Леоніда Рудницького «Світовий код українського письменства», як і в цілому ряді його наукових студій про Івана Франка, домінуючою проступає тенденція до проєкції всієї європейської літератури на розвиток літератури української: через порівняльно-типологічні підходи, контакто-генетичні зв'язки, транслятологічній паралелі. Словом, усе те, що називається діалогом мов, культур, мистецтв і літератур, конче необхідного в сучасному світі. Важливо при цьому, що Леонід Рудницький прагне всіляко запримітити і виокремити такий діалог і доводить, що Франкові дослідження і переклади з німецької рівночасно впливали як на творчість самого Каменяра, так і на багатьох українських авторів, а Франко був, власне, тим «містком», що еднав наше національне письменство зі світом. Загалом у його монографіях чи літературно-критичних книгах, що на сьогодні з'явилися в Україні, можна спостерегти

таке невиситиме бажання з'ясувати особливості літературного спілкування, інтелектуально-духовних зв'язків і взаємодії власного з чужим. Тут не лише постає геніального Івана Франка, а й великих національних художників слова, таких як Василь Стефаник, Володимир Винниченко, Юрій Клен, Василь Стус та ін. У такий спосіб Леонід Рудницький домагається чи не найголовнішого своїми студіями – вводить українське письменство до координат світової чи принаймні загальноєвропейської літератури.

Відтак його праці про Івана Франка (зважаючи, що він – знаний германіст й україніст не лише в Україні, а й у світі) відтворюють неперебутню постать українського письменника і вченого «з його концепцією німецької літератури як цілісної і динамічної системи в своєму історичному поступі» [7, с. 318]. Зрозуміло, з урахуванням того, що Леонід Рудницький у своїх франкознавчих студіях торкається лише окремих складників цієї системи (перекладацтва, типологізації, рецепції, впливів, інтерпретації), все ж він виводить розмисли Івана Франка про німецьке письменство як цілісні і завершені. Тож має рацію Іван Денисюк, який у передмові до львівського видання (точніше – перевидання) фундаментальної праці еміграційного літературознавця «Іван Франко і німецька література» справедливо зауважує, що такі вибудовані вченим конструкції порівняльно-типологічного і транслятологічного дослідження «можна уявити за моделлю, яка складається з концентричних кругів, що звужуються до першоелемента у цьому своєрідному космосі – до тексту окремого твору з його індивідуальними атрибутами, який трансформується системою засобів іншої мови. Перший великий круг – то епоха. Розгляд перекладів ведеться за їх хронологічною належністю до певних фаз розвитку німецької літератури (...) Відтак аналізується Франкова оцінка конкретного представника певної епохи, а потім – специфіка того чи іншого його твору, який за різними критеріями виокремлюється для перекладу та наукового осмислення в координатах конкретної епохи» [1, с. 10].

Підсумовуючи, можна стверджувати, що в Івана Франка, за спостереженнями Леоніда Рудницького, впродовж багатьох років була витворена власна оригінальна концепція вивчення німецької літератури. Хоча чи не в усіх розділах і монографії, і книжки еміграційного

дослідника про Івана Франка мовиться й про проблеми впливів творів німецького письменства як на творчість самого Франка, так і на інших українських авторів, про передачу синтаксису та ритміки німецької мови в інонаціо-

нальному, зосібна україномовному, бутті тощо. Принаймні до розробки таких чи подібних аспектів дослідження Франком німецької літератури закликає літературознавча праця емігрантського франкознавця із США.

ЛІТЕРАТУРА

1. Денисюк І. Фундаментальне дослідження вагомій проблеми (Замість передмови). Леонід Рудницький. Іван Франко і німецька література: друге уточнене і розширене видання. Львів: Наукове товариство ім. Шевченка, 2002, С. 5–12.
2. Качуровський І. Цінне видання. Українське слово. Париж : [б/в], 1975. 30 берез.
3. Горбач А.-Г. Вагомий внесок у франкознавство. Сучасність. Вип. ІХ. С. 108–113.
4. Власенко-Бойцун А. Новаторська праця. Америка. 1975. 11 жовт.
5. Кіпа А. Післяслово. Леонід Рудницький. Іван Франко і німецька література. Друге уточнене і розширене видання. Львів: Наукове товариство ім. Шевченка, 2002. С. 203 – 205.

REFERENCES

1. Denisjuk I. *Fundamental research of the significant problem (Instead of a preface)* [Fundamental'ne doslidzhennja vagoj problemi (Zamist' peredmovi)]. L'viv: Naukove tovaristvo im. Shevchenka, 2002, S. 5–12.
2. Kachurov'sky I. *Valuable edition. Ukrainian word* [Cinne vidannja. Ukraïns'ke slovo]. Parizh : [b/v], 1975. 30 berez.
3. Gorbach A.-G. *Significant contribution to Franko's studies*. Suchasnist'. Vip. IX. S. 108–113.
4. Vlasenko-Bojcun A. *Innovative work* [Novators'ka pracja]. Amerika. 1975. 11 zhovt.
5. Kipa A. *Afterword. Leonid Rudnitsky. Ivan Franco and German literature. Second refinement and extended edition* [Pisljaslovo. Leonid Rudnitsky. Ivan Franko i nimec'ka literatura]. L'viv: Naukove tovaristvo im. Shevchenka, 2002. S. 203 – 205.

6. Павличко Д. Енергія непокори. На перехресті культур: Зб. наук. праць з нагоди 70-річчя з дня народження Леоніда Рудницького. Львів-Філадельфія, 2008. С. 63–68.
7. Хороб С. Компаративістські виднокола Леоніда Рудницького. Леонід Рудницький. Світовий код українського письменства. Івано-Франківськ: Вид-во Прикарпатського національного університету ім. В. Стефаніка, 2010. С. 316–319.
8. Рудницький Л. Гете, Франко і Рим. Леонід Рудницький. Світовий код українського письменства. Івано-Франківськ, 2010. С. 83–95.
9. Рудницький Л. Дмитро Чижевський і Томас Манн: до історії однієї незакінченої кореспонденції. Леонід Рудницький. Світовий код українського письменства. Івано-Франківськ, 2010. С. 184–217.

6. Pavlichko D. *The energy of disobedience. At the crossroads of cultures: a collection of scientific work on the occasion of the 70th anniversary of L. Rudnitsky's birth*. [Energija nepokori] L'viv-Filadel'fija, 2008. S. 63–68.
7. Horob S. L. *Rudnitsky's comparative horizons. World code of Ukrainian literature.* [Komparativists'ki vidnokola Leonida Rudnic'kogo]. Leonid Rudnitsky. Ivano-Frankivs'k: Vid-vo Prikarpat's'kogo nacional'nogo universitetu im. V. Stefanika, 2010. S. 316–319.
8. Rudnitsky L. *Goethe, Franco and Rome*. [Gete, Franco i Rim]. Ivano-Frankivs'k, 2010. S. 83–95.
9. Rudnitsky L. *To the history of one unfinished correspondence* [Dmytro Chizhevs'kiy and Tomas Mann: do istorii odniei nezakinchenoi korespondencii]. Ivano-Frankivs'k, 2010. S. 184–217.